

Motion till riksdagen 2024/25:3275

av **Linus Lakso m.fl. (MP)**

med anledning av prop. 2024/25:48 En kapacitetsmekanism för elmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera nedreglering och flexibilitet i den strategiska reserven och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att endast fossilfria resurser bör få upphandlas och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

I proposition 2024/25:48 finns enbart två förslag för riksdagen att ta ställning till. Det ena handlar om huruvida Sverige även efter mars 2025, då den nu gällande lagen om effektreserv upphör att gälla, fortsatt ska ha en kapacitetsmekanism och då fortsatt i form av en strategisk reserv. Det andra förslaget handlar om att den strategiska reserven ska finansieras genom en avgift som betalas av balansansvariga till Svenska kraftnät.

Miljöpartiet tillstyrker att Sverige fortsatt ska ha en strategisk reserv efter mars 2025, men vi ställer oss kritiska till att propositionen saknar en tydlig beskrivning av reservens utformning, exempelvis vad gäller inkludering av efterfrågefleksibilitet i reserven samt det maximala tillåtna elpriset innan den strategiska reserven kallas in. Miljöpartiet föreslår att reserven ska utformas för att kunna omfatta efterfrågefleksibilitet samt att endast fossilfria resurser får upphandlas. Miljöpartiet har inga invändningar mot propositionens förslag om finansiering av den strategiska reserven.

För att ytterligare stärka elsystemet och motverka risken för effektbrist föreslår Miljöpartiet även att den strategiska reserven kompletteras med ett planeringsmål samt investeringsstöd för grön baskraft.

Säkerställ förutsättningar för att inkludera efterfrågeflexibilitet

Givet propositionens undermåliga utformning är det inte möjligt att utläsa huruvida lagförslaget säkerställer att efterfrågeflexibilitet kan inkluderas i den strategiska reserven. Propositionen saknar en redogörelse för hur en strategisk reserv ska utformas för att tillvarata efterfrågeflexibilitet, som exempelvis nedreglering, styrning av individuella värmepumpar och laddning av elbilar som tillsammans skulle kunna bidra med omfattande effekt till låg kostnad, vilket Chalmers påpekar i sitt remissvar. Att utforma den strategiska reserven för att kunna inkludera efterfrågeflexibilitet ökar reservens kostnadseffektivitet och sänker därmed kostnaden för elkonsumenterna. Även SKGS och Skogsindustrierna lyfter i sina remissvar att efterfrågeflexibilitet bör inkluderas i den strategiska reserven.

Mot bakgrund av det ovanstående anser Miljöpartiet att regeringen behöver säkerställa att efterfrågeflexibilitet kan inkluderas i den strategiska reserven. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ställ krav på fossilfrihet

Enligt EU:s elmarknadsförordning ska kapacitetsmekanismer införliva krav på gränsvärden för koldioxidutsläpp (artikel 22.4). I sin rapport Framtidens kapacitetsmekanism för att säkerställa resurstillräcklighet på elmarknaden, sammanfattad i bilaga 2 i propositionen (2024/25:48), uppmanar Svenska kraftnät regeringen att överväga om det är motiverat för Sverige att ställa högre krav än EU:s minimikrav avseende koldioxidutsläpp. Svenska kraftnät pekar på att en svensk implementering av EU:s gränsvärden potentiellt skulle kunna innebära att nyinvesteringar sker i anläggningar med betydande klimatpåverkan och leda till långsiktiga inlåsnings effekter. Eftersom det svenska elsystemet till skillnad från de flesta nationella elsystemen i Europa är i stort sett fritt från fossilbaserad produktion skulle nya investeringar i fossilbaserad produktion förflytta Sverige i riktning mot ett system med större klimatpåverkan. Mot bakgrund av detta anser Miljöpartiet att Sverige bör gå längre än EU:s miniminivå och i stället enbart låta upphandla fossilfria resurser i den strategiska reserven. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Planeringsmål och investeringsstöd för grön baskraft

För att möjliggöra klimatomställning av transporter och industri krävs att mer el tillgängliggörs i närtid. Av både ekonomiska och tidsmässiga skäl kommer den tillkommande elproduktionen i Sverige inom överskådlig framtid att komma från förnybara energikällor, som vindkraft och solkraft. Därför menar Miljöpartiet att riksdagen bör anta ett planeringsmål som fokuserar på effekt, och vi har flera gånger föreslagit ett mål om 10 GW grön baskraft till 2030. I begreppet grön baskraft inrymmer vi alla kraftkällor och tekniker som kan reglera effekten snabbt och uthålligt samt energilagring. Här ingår höjd effekt i vattenkraften, mer flexibilitet i och effekt från kraftvärmens och gasturbiner drivna av förnybara bränslen. Även energilagring i form av vätgas, pumpkraft och värmelagring ingår samt flexibilitet exempelvis i form av smart styrning av elbils laddning, tvåvägsladdning och smart styrning av värmepumpar. Miljöpartiet föreslår även ett investeringsstöd för dessa kraftkällor och tekniker som ska möjliggöra att målet nås.

Chalmers understryker i sitt remissvar vikten av att stimulera investeringar i vätgaslagring för att säkra elsystemets stabilitet givet den kraftiga utbyggnad av vindkraft som sker i omgivande länder, oavsett hur utvecklingen blir i Sverige. Vidare pekar Chalmers på risken för att sådana investeringar uteblir om den strategiska reserven påverkar prissättningen på energy only-marknaden och menar att reserven därför kan behöva kompletteras med ytterligare produkter som stimulerar investeringar i flexibilitet. Mot bakgrund av det som anförs ovan anser Miljöpartiet att det bör införas ett planeringsmål samt investeringsstöd för grön baskraft.

Linus Lakso (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Emma Nohrén (MP)

Katarina Luhr (MP)

Elin Söderberg (MP)